

BEELDENDE KUNST **Eline Brontsema legt de Berlijnse badhuiscultuur vast in haar houtsneden**

De houtsnijkunstenaar bezocht zo'n dertig baden in Berlijn voor haar serie 'Berlin Public Pools', die vanaf morgen te zien is in Galerie Mokum in Amsterdam.

Berlijn is populair bij fietsers, maar je kunt er ook heerlijk zwemmen. De stad telt maar liefst 66 openbare baden, in bouwstijl variërend van uitbundig art deco tot karig socialistisch. Houtsnijkunstenaar Eline Brontsema raakte erdoor gecharmeerd en toont in Galerie Mokum in Amsterdam haar serie *Berlin Public Pools*, waarin ze allerlei facetten van de Duitse badhuiscultuur laat langskomen.

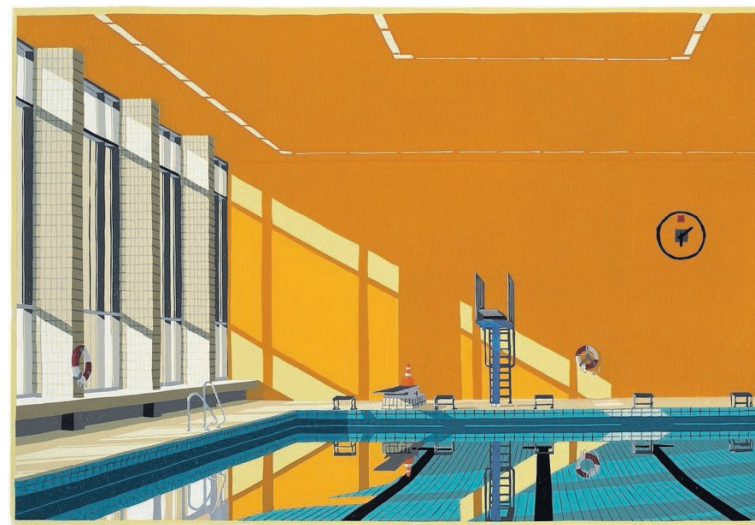
Zo'n fascinatie is er niet van de ene dag op de andere. Brontsema (1988) komt uit Groningen en zwom er vaak in het Helperzwembad, een oud en gerenoveerd bad met een mooi plafond. 'Ik ben niet een heel goede zwemmer, maar als je de rugslag doet voegt zo'n plafond wel wat toe aan je zwemplezier.' Ze ging lezen over oude zwembaden in Nederland en stuitte op het Sportfondsen Van Maanenbad in Rotterdam, dat er spectaculair uit zag.

'Ik heb een afspraak gemaakt en zat bij dag en dauw in de trein om er een kijkje te gaan nemen. Zo begon het. Op internet vond ik foto's van

Stadtbad Mitte in Berlijn en dacht: daar moet ik naartoe. Ik heb contact opgenomen met de organisatie Berliner Bäder, die alle zwembaden beheert, om er buiten openingstijden te mogen tekenen en fotograferen. Dat gaat dan wel op z'n Duits, want je hebt allerlei toestemmingsformulieren nodig. Daarna heb ik zo'n dertig andere baden bezocht; ik had een vast logeeraadres in Prenzlauer Berg.'

Ze hanteert geen specifieke criteria om een zwembad uit te verkiezen voor een houtsnijwerk. 'Dat gaat meer gevoelsmatig. De badmeesters die ik sprak wezen me altijd door naar historische badhuizen die misschien wel té mooi zijn, zoals het zwembad met zuilen in Neukölln, maar er zijn ook heel indrukwekkende baden uit de voormalige DDR. Oost-Berlijnse baden hebben vaak een ondiep bad dat niet is bedoeld voor kinderen, maar voor mensen die niet kunnen zwemmen.' Zo'n eigenaardig *Nichtschwimmerbecken* heeft ze ook in haar serie opgenomen.

De Berlijnse badcultuur dateert van ongeveer 1900: iedere Duitser, arm of rijk, had recht op hygiëne. Je

Houtsneden van Eline Brontsema, vanaf linksboven met de klok mee: Stadtbad Wilmersdorf, Stadtbad Spandau Nord en Stadtbad Tempelhof.

kon terecht in een badhuis om jezelf schoon te maken, met zwemmen had het aanvankelijk niets te maken. Na de Tweede Wereldoorlog is die sportcultuur erbij gekomen, vooral in de DDR. Ik heb me laten vertellen dat er ook zo veel baden zijn omdat je na de oorlog in de

bomkraters makkelijk een zwembad kon aanleggen. En dan is er nog het schoolzwemmen: 's ochtends vroeg staan er al rijen met kinderen.'

Brontsema noemt haar houtsneden serie 'een portret van het zwembad met alles wat erbij hoort'. Daar-

om laat ze ook kleedholkes en kluisjes zien en maakt ze houtsneden van de Monobloc, de plastic stoel van de badmeester. 'Vanouds waren alle bassins betegeld, tegenwoordig worden ze gevuld met een bak van edelstaal, niet om aan te zien. Maar badmeesters vinden dat staal ideaal, want het is makkelijk schoon te maken en warmt snel op.'

De oplagen van Brontsema's houtdrukken zijn klein, hooguit 20 tot 25 exemplaren per onderwerp. Ze gebruikt de zogeheten reductietechniek, die best ingewikkeld is. 'Als ik aan mensen uitlegt hoe het werkt, draaien ze glazig hun ogen weg.' Belangrijker is dat ze vele lagen over elkaar kan drukken, zodat er diepe, verzadigde kleuren ontstaan. Haar zwembadtegels zijn puur turquoise.

En natuurlijk is de karakteristieke nerf van de houtsnede subtiel aanwezig, zelfs in de plastic stoel van de badmeester.

Joost Pollmann

Eline Brontsema, *Berlin Public Pools*, van 14/2 tot 15/3 in Galerie Mokum, Amsterdam.